

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Nervi Sine Mole: h. e. Controversiarvm Roberti Bellarmini
S. Rom. Ecclesiae Cardinalis Eminentissimi Compendium,
à cavillis & imposturis Guilielmi Amesij ... Vindicatum**

Erbermann, Veit

Herbipoli, 1661

Cap. IV. An sola Fides iustificet?

urn:nbn:de:hbz:466:1-9498

cum dixi, fidem explicitam non esse necessariam ad iustificationem de cane Tobiae & similibus innumeris, quæ non sunt revelata ut singulis innotescant & explicitè credantur, sed tamen quia revelata sunt ab omnibus fidelibus saltem implicitè creduntur. Gerhardus nil novi adfert.

CAPVT QVARTVM.

Quæstio 2. de Fide est, an sola iustificet?

Pontificii negant, Nos affirmamus, ait Amesius.

Inique, more suo, nunc queritur Amesius, pro posterè tractari hanc quæstionem à Bell. priusquam constaret, quæ in re iustificatio propriè consistat. Cum enim tam ex parte Catholicorum quàm Luthero-Calvinicorum sine controversia hic supponatur, Fidem non iustificare formaliter, sed vel disponere, vel applicare ipsam formalem iustificationem, nulla poterit hinc oriri confusio in præsentī Quæstione. Nec satis fuit Amesio vana querimonia præludere, addit mox convicia & cavillos, imò apertum mendacium. Postquam enim præfixisset hunc titulum, [ARGVMENTA BELLARMINI.] mox recitato velut primo argumento ex iis verbis, [Fides non tam iustificat, quàm iustificat ut initium & radix prima iustificationis,] subdit: *Sophisticâ perplexâ ludibrio Bellarm. dum probationem ostentat. Nam 1. Ridiculus est sermo & sensu carens &c.* At revera Bell. illis & sequentibus verbis, quæ fraudulenter omisit Amesius, non probationem ostentat, sed assertionem Catholicam exponit, nempe Fidem esse initium iustificationis, & non solam sed iunctam aliis dispositionibus, (scilicet Timori, Spei veniæ, Dilectioni, Pœnitentiæ, Voto Sacramenti re ipsa suscipiendi, ac Proposito novæ vitæ) ad gratiam sanctificantem peccatorem perducere, uti iam videbimus.

§. 1.

Adstruitur Veritas Catholica.

I. Arg.

Patres tribu
etiam aliis v
Autec. proba
ficationis,
Heb. 11. acce
is qui longè
stum quippe
tionem) pri
omnes actus
Mirum est,
tot tergiversa
nes Apostoli
specimē, sed
mini effarū
elideret, ait:
4. 7. 10. 11.
quolibet!

II. Sin

MOREM. I
iustification
bavitque id
placere DEO
stificari: Tum
salutis & sa
accipiunt ill
Fidem, ita
ad DEVM, u
sicut iustus ex
Tum quia si
Gal. 3. Ita T
Amesius: Ha
obiectum est m
Christo iustifi
hoc Timore
in intellectu
latum, hæc v

I. Arg. petitur ex eo, quod SS. Scripturæ & Patres tribuunt vim iustificandi non soli Fidei, sed etiam aliis virtutibus. Ergo non sola fides iustificat. Autec. probatur 1. quia Fidei tribuitur initium iustificationis, seu prima motio in D E V M (iuxta illud Heb. 11. *accedentem ad DEVM oportet credere*) per quam is qui longè erat, iam incipit propinquare. Manifestum quippe est Fidem (tanquam intellectus operationem) principium essentialiter requisitum esse ad omnes actus salutares Timoris, Spei, Dilectionis &c. Mirum est, quod in re tam perspicuâ & per se nota, tot tergiversationes quodlibeticasque interpretationes Apostoli adhibeant, iuvat hoc unicum apponere specimē, sed palmare. Vt hoc longè certissimū Bellarmini effatū [*Fides est fundamentum Spei & Charitatis.*] elideret, ait: *Sic etiam est iustificationis. Rom. 5. 3. 1. Ioan. 4. 19. 11.* Ita quidlibet asseritur & probatur ex quolibet!

II. Similes cavillationes adhibet circa TIMOREM. Dixerat Bell. Timorem concurrere ad iustificationem, eodem ferè modo, quo Fides; probavitque id; Tum quia sicut sine fide impossibile est placere DEO: ita qui sine timore est, non poterit iustificari: Tum quia sicut fides, ita & timor est initium salutis & sapientiæ, uti SS. Patres de timore servili accipiunt illud Ps. 11. & Prov. 1. Tum quia sicut per Fidem, ita & per Timorem (suo modo) accedimus ad DEVM, ut constat ex Ps. 77. & 82 Ion. 3. Tum quia sicut *iustus ex Fide vivit*; ita Timor est fons Sapientiæ, Tum quia sicut *Fides purgat peccata* (Act. 13. Rom. 3. Gal. 3) ita *Timor Domini expellit peccatum* Eccl. Obicit Amesius: *Hoc fieri nullo modo potest. Timoris enim propriū obiectum est malum non bonum, nedum illud bonum, quo in Christo iustificamur.* Resp. Facile damus, differre in hoc Timorem à Fide, ac generalius in eo, quod illa sit in intellectu, habetque pro obiecto omne verū revelatum, hæc verò sit in voluntate, tendatque in suum obiectum.

obiectum (malum ut sic) per modum fugæ. At cum nihilominus quoad vim disponendi ad iustificationem, non FERRE convenient? Verba Scripturæ à Bell. producta, clariora sunt, quàm ut quodlibeticus Amesii glossis obscurentur. Ratio etiam invicta est, scil. quia natura Timoris est, ut fugiat mala, & quærat remedia, quibus illa possit evadere. Quotidianæ & certissimæ experientiæ obstreperit Amesius, cum vult, *Hanc naturam esse tantum ingenti timoris non servilis.* Bene quidem verum est, ad iustificationem requiri proximè & immediatè illud quod tollit malum: cum hoc tamen optimè stat, quod timor impellat ad adhibendum porrò id, quod proximè salutem adfert.

III. Spes obtinendæ veniæ, est etiam dispositio ad iustificationem. Prov. 28. 25. Ps. 37. 40. Ps. 91. 14. Matt. 9. 2. Amesius. Bell. ut nobis negotium facesseret, sibi met contradicere parum curavit. Antea enim c. 4. & 10. contendit. Fiduciam esse Spem, & non posse iustificare, quia præexigit iustificationem, & ab illa pendet, & quia Obiectum non potest fieri per illum ipsum actum, cuius est obiectum: hic tamen spem obtinendæ veniæ vult esse causam obtinendæ veniæ vel iustificationis. Spem autem generalem, conditionalem, incertam non potest hic excusare, quia nec illa ratione effugiet vim argumenti, nec talis est spes, quæ in locis quæ citat laudatur. Resp. Amesius insulse & imperitè cavillatur, & confundit res à Bellarmino distinctas. Verè dixit Bell. Fiduciam de iam remissis peccatis non posse iustificare, cum sequatur iustificationem: Spem autem de remittendis posse. Spes illa vera & Catholica virtus est certissima, nec potest confundere, dummodo adsint eius ad unctâ necessaria ad iustificationem. Et quia nemo fide divinâ certus est, se ex sua parte omnia præstitisse, quæ ad ponendum Spei effectum à parte rei sunt necessaria, sed pro umbra huius peregrinationis sufficit habere certitudinem moralem de suis actibus ad iustificationem requisitis; ideo tanquam animarum seductrix, & dulce toxicum detestanda est illa

illa Fiducia spem excussa.

IV. Dilectorum, vel naturâ, si sit illis Apostoli c. Neque circumcisi dei quæ per dilectum FIDEM, Charitatem Et tamen his rebus tur Amesius.

sante: frustra cantem [an ut scilicet) pro iustificante?] nis gratiam à se fieri profiteamur, non nisi confessione subjecti effectus sed causa quæ Et quamvis confessione aut contritio procedere à se ipsidem dicendo genere causæ formâ iustificationis in presenti sufficientia, quæ potest esse, (an scilicet) quam disponi ubi tamen probabilior est

V. Poenitentia peccati) datum operatur curare. Ezech. sed etiam poenitentiam ferè quod

illa Fiducia specialis misericordiæ, satis cap. 2. & 3. excussa.

IV. Dilectio aliqua prior est Remissione peccatorum, vel tempore, ut dilectio imperfecta; vel naturâ, si sit perfecta. Quid potest esse clarius illis Apostoli dictis? *Qui non diligit, manet in morte. Neque circumcisio aliquid valet, neque praputium, sed fidei qua per dilectionem operatur: Si habuero OMNEM FIDEM, Charitatem autem non habeam, nihil sum, &c.* Et tamen his radiis solaribus nubes inducere conatur Amesius. Sed frustra tricatur in dispositione causante: frustra Vasquezium cum Scholasticis dimicantem [an ultima dispositio (contritio perfecta scilicet) procedat efficienter à forma, seu gratia iustificante?] in subsidium advocat. Iustificatio- nis gratiam à solo DEO infundi & efficienter cau- sari profiteamur: quicquid ex nostra parte concur- rit, non nisi congrua & debita præparatio & dispo- sitio subjecti est, simul tamen non mera conditio, sed causa quædam moralis, ex congruo meritoria. Et quamvis cum Vasquio & Thomistis dicatur dile- ctio aut contritio perfecta tanq. ultima dispositio procedere à forma iustificante: adhuc tamen cum iisdem dicendum esset, eandem dispositionem in genere causæ materialis priorem esse naturâ, ipsâ formâ iustificante ad quam disponit; quod nobis in præsentia sufficit. Controversia enim illa Schola- stica, quæ potius Philosophica, quàm Theologica est, (an scil. ultima dispositio procedat à forma ad quam disponit?) ad rem hîc parum aut nihil facit; ubi tamen partem negantem censeo multò esse probabiliorē.

V. Poenitentia (quæ est dolor & detestatio peccati) datur à DEO ad vitam. Act. 11. 18. in salu- tem operatur. 2. Cor. 7. & animam dicitur vivifi- care. Ezech. 18. 27. Ergo iustificat non sola fides, sed etiam poenitentia, dispositivè scil. Amesius. to- tum ferè quod asserimus fatetur his verbis; *Pœni-*

tentia, quatenus est legalis humiliatio, antecedit quidem iustificationem ut dispositio ex ordine prærequisita, sed non causa. Quod verum est de efficientia, falsum non concurrere ut dispositionem subiecti in genere causæ materialis. Inane porro figmentum Amesii est distinctio illa inter penitentiam legalem, & resipiscentiam Evangelicam. Vera contritio, dolor & desertio peccati in omni Lege (Naturæ, Moysis, & Evangelicæ) semper fuit necessaria: hæc juxta Apostolum salutem & justificationem operatur; & eatenus, impossibile est illam esse effectum ipsius justificat. Oppositum planè evincitur ex illo 2. Cor. 7. 10. Quæ adduntur de vi applicativa iustitiæ Christi, libeq. evertentur.

V I. Dispositio est propositum & desiderium Sacramenti reipsa percipiendi. Cum enim ut Tom. III. probatum est, necessarium sit Baptisma ad Christum conversis, & post Baptismum lapsis Reconciliationis per claves Sacerdotales, tale desiderium non potest non rectè dici dispositio ad justificationem. Verum quidem est, iustificationem non alligari essentialiter Sacramentis, & posse realem eorum suspensionem compensari eorum voto in perfecta contritione incluso: tamen quia plerisque peccatoribus arduum est concipere verè perfectam Contritionem ex dilectione DEI super omnia, voluit Christus hoc ipso præcepto de adhibendis Sacramentis mortuorum, subvenire infirmitati fidelium. Et similis est ratio de VII. dispositione, scil. proposito novæ obedientiæ in observantia mandatorum, Neque quicquam hîc adfertur ab Amesio solutione dignam. Vnde perspicuum fit, Cum omnes istæ dispositiones præcedant Gratiâ iustificantem, Fidem solam minimè sufficere, sed tantum esse principium & fundamentum reliquarum, quæ tanquam actus voluntatis supernaturalis naturâ sua postulant prodire ex cognitione supernaturali Fidei divini.

& Dilectione
terit iustificare
mesius negat Co
Spem ac dilection
ab ipsis reipsa sep
desinit esse valit
ipsam evertit, n
profitemur, ne
Spei, Charitatis
cationem, ad
ad salutem & j
tur. Vnde sic
ram DEO ad j
ad iustificand
charitatem op
(juxta Luther
charitatem op
Luthero-Calv
DEO valet ad
quod excludit
ad iustificatio
tem operatur.
ro-Calvinico
Charitatis in
des-sola iustif
fides quâ per
rius. Actio q
potest exigere
actionis. At
test sola pone
Ergo eadem n
ritatis. Ergo
juncta cum C
cuius falsa cum
tera virtutes on
niam semen Ch
Calvinici) tr
nem faciat n

Probatur 2. eadem Veritas, quia si Fides à Spe & Dilectione aliisque virtutibus separetur, non poterit iustificare. Ergo sola iustificare non potest. Amesius negat Conseq. quia, inquit, illa fides quæ iustificat Spem ac dilectionem sua natura coniunctam habet, ita ut si ab ipsis re ipsa separetur simul etiam separatur à seipsa, vel desinit esse talis fides. Resp. Hæc responsio se ipsam evertit, nisi admittatur id quod nos Catholici profiteamur, nempe Fidem non nisi iunctam actibus Spei, Charitatis &c. ultimè disponere ad Iustificationem, adeoque juxta Apostolum nihil valere ad salutem & iustitiam nisi per dilectionem operetur. Unde sic argumentamur: Fides quæ valet coram DEO ad iustitiam (sive in qua est vis ac valor ad iustificandum dispositivè) est illa fides quæ per charitatem operatur. Atqui Fides sola iustificans (juxta Luthero-Calvinicos) non est fides quæ per charitatem operatur. Ergo fides sola iustificans Luthero-Calvinicorum non est fides, quæ coram DEO valet ad iustitiam. Minor probatur, quia id quod excludit cooperationem Charitatis in ordine ad Iustificationem, non est fides quæ per Charitatem operatur. Atqui fides sola iustificans Luthero-Calvinicorum excludit illam cooperationem Charitatis in ordine ad Iustificationem. Ergo fides sola iustificans Luthero-Calvinicorum non est fides quæ per charitatem operatur. Iam sic ultè. Actio quæ sola ponit absolutè effectum, non potest exigere coexistentiam cujuscunque alterius actionis. Atqui fides Luthero Calvinicorum potest sola ponere absolutè effectum Iustificationis. Ergo eadem non potest exigere coexistentiam Charitatis. Ergo Fides non est individuo nexu conjuncta cum Charitate. Effugia Amesiana sunt perspicue falsa cum ait: *Fides ipsa non potest esse præsens, ubi ceteræ virtutes omnino absint.* 2. *Vbi semen fidei manet, ibi etiam semen Charitatis adest.* 3. *Fides cui nos (Luthero-Calvinici) tribuimus iustificandi virtutem, cum unigenitum faciat nostri cum Christo, à Christi Spiritu*

vivificante & sanctificante, non potest separari. Nam
 Contrà 1. Etsi fides, & etiam fiducia non possunt
 prodesse ad iustitiam, tamen cum realiter omnes in-
 ter se (& quoad actum, & quoad habitum) distin-
 guantur, manifestum est, priora posse esse sine po-
 steriori, licet non vice versa, quia Charitas Fides
 & Spem supponit. Contrà 2. Ipse actus aut habi-
 tus Fidei est semen charitatis, quia hæc ex illa potest
 pullulare; non tamen ideo ubi tale semen charita-
 tis est, ibi vel actus vel habitus charitatis etiam co-
 perest. Inepta ergò æquivocatione *seminis Fidei*
Charitatis ludit Amesius. Contrà 3. quia unio illa
 per fidem misericordiæ specialis esse purum putum
 Commentum Novi Evangelii Luthero-Calvinici
 supra monstratum est, ac proin nihilò verior est unio
 illa. Denique semper urget illud ineluctabile ar-
 gumentum: Potest peccator credere sicut oportet,
 & sperare remissionem peccatorum à DEO se ob-
 tenturum, si arduum actum illum dilectionis DEI
 super omnia exercuerit; quem potest certò scire à
 se necdum elicitum. Nec umbra repugnantia est
 in hac separatione reali, imò ita plerumque fit, ut
 magni peccatores inter fideles primò Gehennæ me-
 tu perculi, incipiant amare DEVM amore Spei seu
 Concupiscentiæ, ac fortè etiam affectu inefficaci
 Charitatis; ac non nisi post multam & longam sui
 abnegationem pertingant ad unionem dilectionis
 DEI super omnia. Atqui in hoc casu possibili,
 (imò frequenti & q. quotidiano) realiter separan-
 tur Fides & Spes à Charitate. Ergo optimè pos-
 sunt existere duo illi actus quantum est ex sua parte
 justificativi, etsi absit ultima dispositio complens
 illarum duarum vim. Si Luthero-Calvinici non
 ultrò clauderent oculos tam apertæ veritati, pos-
 sent id manifesta experientia deprehendere in suis
 coetibus Neo-Evangelicis, in quibus per pauci-
 sunt, in quibus apparet vel umbra sincera illius
 charitatis DEI non querentis quæ sua sunt, & ad
 pro-

propriam felici-
 sunt I E S V Ch-
 unus est, qui no-
 lis misericordiæ
 cum magna d-
 physicam certit-
 ni rebusque sac-
 purè DEVM a-
 respectu commo-

III. Nul-
 (SOLA) osten-
 tione. Ergo or-
 Evangelii Luth-
 dens patet ex I-
 illo vocabulo ve-
 pro solita sua m-
 si pro ratione vol-
 non queritur, sea-
 meritò queritur
 sere Luthero-C-
 quæ Ecclesiæ a-
 ope almæ suæ C-
 sere. Non neg-
 & 4. Gal. 2. & 3.
 Fidem; & illa, ne-
 lege, sed ex fide
 docere, per fidem
 quam, in sano &
 nuper contra M-
 respondi. Certu-
 sim, cum Fidem
 tantum opera le-
 dictamine & na-
 Gratiæ, Spem
 complectitur, u-
 tias, dona, virtu-
 bunt, vocat men-
 divisit; tum ex l-

propriam felicitatem pertinent, sed tantum quæ sunt I E S V Christi; & tamen quis ex omnibus unus est, qui non sibi persuadeat, se illa fide specialis misericordiae munitum, de sua salute securum, cum magna dulcedine hinc emigrare, etsi metaphysicam certitudinem habeat, se carni & sanguinibusque sæculi semper immersum, nunquam purè D E V M amasse super omnia, & absque sui respectu commodi.

III. Nusquam in S. Scriptura illa particula (SOLA) ostendi potest, cum agitur de justificatione. Ergo omni fundamento caret illud novum Evangelii Luthero-Calvinici figmentum. Antecedens patet ex Lutheri confessione, qui de assuto illo vocabulo verbis Apostoli Rom. 3. admonitus, pro solita sua modestia respondit: *Sic volo, sic inbeo, si pro ratione voluntas!* Amesius ait: *De vocula illa non quaritur, sed de sensu.* Resp. Imò de utroque merito quaritur. Nam & voculam violentè intrusere Luthero-Calvinici, & sensum illum (antiquæ Ecclesiæ aut incognitum, aut reprobatum) ope almæ suæ Quodlibeticæ è verbis sacris extorsere. Non negamus utique, *Scripturam S. Rom. 3. & 4. Gal. 2. & 3. omnia removere à iustificatione præter Fidem*; & illa, non ex operibus, sine operibus, sine lege, sed ex fide, ut per gratiam &c. satis manifestè docere, per fidem intelligere fidem solam &c. Hæc, inquam, in sano & vero sensu admittimus. Nam, ut nuper contra Musæum quaest. IX. §. 4. Instantia 2. respondi, Certum est Apostolum II. cc. & alibi passim, cum Fidem ab Operibus distinguit, intelligere tantum opera legis naturalis & Mosaicæ, solo legis dictamine & naturæ viribus facta: Sub Fide verò Gratiam, Spem, Charitatem, cæterasque virtutes complectitur, ut patet tum ex I. Cor. 12. 3. ubi gratias, dona, virtutes, quas DEVS variis variè distribuit, vocat *mensuram Fidei*, quam cuique DEVS divisit; tum ex lac. 1. 21. & seqq. Illi ergo SOLI

Gggg 3

Fidei

Fidei tribuitur ab Apostolis & PP. iustificatio & salus, quæ est Fides non nuda, sed sperans, diligens, obediens &c. ut etiam expressè docent CC. Contarenus & Toletus, quos Amesius suo more pro se allegavit, cum apertè oppositum, adeoque id quod cæteri Catholici omnes docuerint, si non verbum quædam truncatè, sed tota doctrinæ compages inspicitur, & non violentè unà cum Scripturæ verbis aliò torqueatur. Vnde apparet etiam vanitas sequentium Effugiorum, quæ omnia unicâ illâ Quodlibetici parhermeniâ nituntur, quæ *Fidem solam*, quatenus ab Apostolis Paulo & Iacobo opponitur Operibus, contendit opponi omnibus omnino operibus etiam ex Fide procedentibus, quod est apertissimè contra C. Contarenum, cuius tamen verba hæc [*iustificationem nulli alteri rei tribui, quàm Fidei.*] pro se Amesius allegare non erubuit, omisâ ejusdem clara explicatione, de qua Fide loquatur, nempe hæc, pag. 592. edit. Paris. 157. *Idcirco, inquit, Fides qua iustificat, est fides formata per charitatem, seu efficax per charitatem, ad quam nisi pervenerit, est inefficax ad iustificationem &c.* Hinc efficaciter rejicitur illa multum à Luthero - Calvinicis jactata *Apprehensio vel apprehensio Iustitiæ Christi*. Ea enim apprehensio nec potest poni propriè in ipsa Fide, cum hæc actualis, consistat potius in iudicio & assensu, quamvis apprehensiones suasivas supponat, ut videtur quoque agnoscere Amesius: Neque etiam Fidei ut Fiduciæ competit ea apprehensio, cum confidere non sit apprehendere, sed firmiter adherere rei apprehensæ, quomodocunque velit cum suis Amesius *voces istas in hoc negotio adhibere*. Et quamvis aliquo modo admitteretur, apprehendi *iustificationem per fidem*; saltem certum est, per eam non ita apprehendi, ut re ipsa jam habeatur, aut inherereat, sed solum ut adsit per modum objecti apprehensi, quod ipsum facit etiam charitas, quæ aliena facit nostra. Falsum est, quod opponit Amesius 1.

ineptè.

ineptè confundi, re habeantur, quæ non putativam, ext iustitiam seq. li à Bellarmino. tionis per veram f obiecti, sed per mo per modum ob ficti, ut patet ex dis lib. seq. Ver 32. DEVM don at quomodò h que sperantes a actu secundo D donarit? Fals DEVM non poss DEVM nobis r per fidem. Vbi quid è contrari quid de sancta p mittuntur ei pecc dignus est ut re [Displicet mihi metnam à te pson eternam; verum sum sollicitus.] SOLA IVS rum. Confir ta promissione ergo per modu iustificat. Ne sint à DEO erga menta dando poti enim iustificat gnificet actio iustificat Sacram iustitiam, quæ ens, ut ipsi l plica Amesii;

siptē confundi, re ipsa habere & inherere, cum multa habeantur, quæ non inherent. Resp. Quod contra imputativam, extrinsecam & adeoque phantasticam iustitiam seq. lib. monstrandum est, hinc supponitur à Bellarmino. Quod ait 2. apprehensionem iustificationis per veram fiduciam, non esse simpliciter per modum obiecti, sed per modum obiecti nobis donati; verè dixisset, per modum obiecti à nobis Lutheri-Calvinicis ficti, ut patet ex dictis, & patebit amplius ex dicendis lib. seq. Verissimè quidem ait Scriptura Rom. 8. 31. DEVM donasse fidelibus Christum & omnia cum eo: at quomodo hinc constat, singulos quomodocunque sperantes aut confidentes esse ex ijs quibus in actu secundo DEVS Christum & omnia cum eo donarit? Falsum est 3. Charitatem amicitia erga DEVM non posse à nobis haberi, antequam intelligamus DEVM nobis reconciliatum, & quasi amicum factum per fidem. Vbi, quæso, hoc Scriptura docet? nunquid è contrario ipse ait: Ego diligentes me diligo? nunquid de sancta peccatrice dixit ipse Iustificator: remittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum? Anne dignus est ut recipiatur in amicum is qui diceret: [Difficet mihi, Domine, quod te offenderim, eo quod meam à te puniri, & sperem à te veniam, & salutem eternam; veruntamen de tua aversione, siue amicitia non sum sollicitus.] Talis revera est egregia illa FIDES SOLA IUSTIFICANS Neo-Evangelicorum. Confirmatur argumentum, quia Sacramenta promissiones applicant & nostras faciunt; non ergo per modum instrumenti applicantis fides sola iustificat. Nec refert multum, quod Sacramenta sint à DEO erga nos, & promissionem applicant, ut instrumenta dando potius quàm accipiendo, ut fides: DEVS enim iustificat per utrumque. Et cum iustificare significet actionem, non passionem, magis propriè iustificat Sacramentum, quod est quasi manus dans iustitiam, quàm fides, quæ est quasi manus accipiens, ut ipsi loquuntur. Nec aliud probat Replica Amesii; unde videtur Bellarmini dicta pro

præcipua parte truncando, de more enervare voluit. Alia quatuor effugia bene à Bellarmino conclusa vel suo silentio fatetur Amesius.

IV. Argum. petitur ex modo iustificandi. Ideo enim Lutheri-Calvinici contendunt, fidem solam iustificare, quia putant eam non iustificare per meritum, sed solum relative ad illud, quod credendo accipit, quod DEVS promittendo offert. Hoc autem falsum esse è triplici capite probatur. I. quia Rom. 3. & 5. Epes. 2. illud iustificari, salvari per fidem, vel ex fide, sine dubio aliquam causalitatem indicat. Sicut enim vice versa Apostolus sæpe negans nos iustificari per opera, et operibus, excludit sine dubio causalitatem operum respectu iustificationis: sic viceversa cum affirmat nos iustificari per fidem aut ex fide, tribuit huic aliquam causalitatem, dispositivam scilicet & meritoriam de congruo. Amesius hinc 1. admittit etiam apprehensionem suam fictitiam esse suo modo causam. At quis ille modus? quodnam genus causæ hic intercedit? cur non assignavit? 2. ferè totam Bellarmini doctrinam admittit, dummodo meriti vox expungatur. Sed frustra laborat in tollendo hoc merito congrui, seu vi impetrandi, quam Scripturæ passim tam apertè produnt. 3. Iniquè Bellarminum Amesius inconstantia arguit, eò quod supra negavit, fidem iustificare solam, cum possit esse in homine non iusto; iam verò velit, illam eodem modo iustificare, quo legis totius observatio iustificaret, si adesset. At non est hic maior inconstantia, quam si quis negaret fidem completè & proximè disponere, affirmaret, eam inchoative & remotè disponere. 4. Crassissimi erroris Bellarminum arguit, quod eodem modo tribuat fidei meritum, quo illi, contra quos disputat Apostolus, tribuebant meritum operibus Legis. At hoc crassissimum mendacium est. Nam hi meritum propriè dictum iactabant, quod nos Catholici de omnibus dispositionibus iustificationem præcedentibus perne-

pernegamus. congruitate ad 5. Vanissime cavi SS. literis, in omni causa; id est dei & Operum, 2. probatio petit esse initium iustificationis male inchoati, danti reputatur fructus corda eorum. Est nullatenus loquor quam juxta Cōgruam causam ipsam gratiam suffragam. Intelligitur forma enim juxta non est nisi præparatio participes eorum late sumpta juxta omnis ille sive ordinat ad suum finem est; nec suum suum ivit Antiquis, quæ docent peccatorum, fidem, ut Luc. 7. illi, cui dixerat verò est, Christus scilicet & animæ nuntiassent, Filii Luc. 7. Matt. 9. reputata est ad ipsam fidei faciendam causam invocari seu iustificationem multis exemp-

pernegamus. Solam impetrationem ex quadam congruitate admittimus, ut infra pluribus dicetur. 1. Vanissime cavillatur, dum ex eo, quod subinde in SS. literis, in oppositionibus non notetur idem genus causæ; ideo neq; in præsentī oppositione *Fidei & Operum*, admitti debere idem genus causæ. 2. probatio petitur ex iis locis, qui testantur, fidem esse initium iustitiæ, ac proin hoc esse causam formalem inchoatam justificationis, ut Rom. 4. *credenti reputatur fides ad iustitiam*. Act. 15. *Fide purificans corda eorum*. Est porro hinc Notandum, Bellarminum nullatenus loqui de propriè dicta formali iustitia, quam juxta Concil. Trid. infra ex instituto probat, unicam causam formalem, qua iustificamur, esse ipsam gratiam habitualement à Spiritu S. cordibus infusam. Intelligit ergo de forma improprie sumpta. Forma enim iustificans propriè & strictè sic dicta non est nisi pretiosum illud DEI donum, quo divina participes efficimur naturæ; minùs propriè ac late sumpta iustitia formalis & partialis dicitur omnis ille sive actus sive habitus, qui animam rectè ordinat ad suum ultimum finem. Nec plus hinc mysterii est; nec ulla in Bellarmino antilogia, uti persuasum ivit Amesius. 3. probatio sumitur ex iis locis, quæ docent, per fidem impetrari remissionem peccatorum, adeoque iustificari hominem per fidem, ut Luc. 7. *fides tua te salvam fecit*; dixit mulieri, cui dixerat, *remittuntur tibi peccata tua*. Certum verò est, Christum de utraque sanitate, corporis scilicet & animæ (quæ est justificatio) æqualiter pronuntiâsse, *Fides tua te salvam fecit*. Matt. 15. Marc. 7. Luc. 7. Matt. 9. Marc. 10. &c. Rom. 4. *Abrahamo fides reputata est ad iustitiam*. Rom. 10. Apostolus sicut causam fidei facit prædicationem Evangelii, ita facit causam invocationis ipsam fidem, & causam salutis, seu justificationis, invocationem. Idem Hebr. 11. multis exemplis docet per fidem homines placere

Gggg s

DEO

DEO &c. Denique idem frequenter S. Augustinus apertissime docet, ut nec ipse Amesius negare potuerit. Ne tamen nihil fecisse videretur, obicit antilogiam Bellarmino. *Si enim, inquit, Fides impetrat iustificationem, tunc non est formalis Iustificatio.* Resp. Improperie & late sumpta, impetrat unicam & proprie dictam formam iustificantem. Quid hic non belle concinit? Amesius 2. *Fidem aliquo modo mereri remissionem, sine ullo colore probationis impudente asseritur contra Scripturam.* Resp. Ut hoc verum sit de Scriptura per Quodlibeticam Parhermeniam Lutheo-Calvinicam veluti in catasta explicata, ita falsissimum est, & effrons calumnia non tam in Bellarm. quam in S. Augustinum, cujus plura testimonia à Bell. fideliter relata frequenter asserunt, Fidem impetrare iustificationem, & remissionem peccatorum, gratiam bene operandi, ac per hoc iustificare per modum dispositionis & meriti, non quidem de condigno (quod Bellarmino affingere voluisse videtur Amesius,) sed de congruo. Amesius 3. *Impetrare remissionem, & apprehendere Christum, ad remissionem in ipso promissam omnibus qui eum apprehendunt, sunt unum & idem.* Resp. Ita est juxta Quodlibeticam Puritani huius; extra hanc quis sani capitis dixerit, nudam apprehensionem doni ab aliquo obtinendi aut obtenti esse idem quod impetrationem? Non ergo pueriliter à Bellarmino opponuntur duo illa, apprehensio & impetratio, sed hæreticè confunduntur, quæ toto cælo ab invicem distant.

S. 2.

Solvuntur argumenta Lutheo-Calvinica.

I. Scriptura passim docet, hominem iustificari sine operibus, non ex lege factorum, non ex operibus, non ex Legē, sed ex Fide. Ergo ex Fide sola. Rom. 3. & 4. Gal. 2. Eph. 2. Tit. 3. Phil. 5. Pro hujus objectionis solutione & A.

Cap. & Apostolic. verum I. Quod L. intelligendæ sunt quærat Fidem tunc &c. contra lib. de Spiritu & beat quid sit faciam faciendi, utraque Lex receptum, hæc a mus; hæc ut f. iubeo; hæc dicitur quæ occidit ju opem ferendo nobis. Vnde n. Christi quaten & lex fidei est Christiani, sed tiam impetrare gratiam Legis gust. Nec id al non est hæc tota, Legem & Evang nem Apostoli nica penetrat titio, & repetit tativa, &c. Sinihil aliud in quod Fides addi propitiatio non nobis vires, ut est. Nam Ch auxilia ad ben sed etiam, vir tionem suscip missionem E sanctificantem ditione coele tionem quod

& Apostolic. verborum intelligentiâ, Prænotandum I. Quod *Lex Factorum*, & *Lex Fidei*, nullatenus intelligendæ sint, quod illa requirat opera, hæc requirat Fidem, ut falsò contendit Calvin. Kemnitius &c. contra expressam doctrinam S. Augustini lib. de Spiritu & lit. c. 13. sed quod *Lex factorum* iubeat quid sit faciendum; *Lex Fidei*, impetret gratiam faciendi, quod *Lex factorum* jubet. Itaque utraque *Lex* requirit opera, sed illa continet præceptum, hæc auxilium! illa præstat ut cognoscamus; hæc ut faciamus: Illâ dicit DEVS, *Fac quod iubeo*; hâc dicimus DEO, *da quod iubes*: illa est litera quæ occidit iubendo; hæc spiritus, qui vivificat opem ferendo, ut iustificatio Legis impleatur in nobis. Vndè non solum *Lex Moïsis*, sed etiam *Lex Christi* quatenus aliquid imperat est *lex factorum*; & *lex fidei* est spiritus fidei, non solum quo nos Christiani, sed etiam omnes antiqui iusti DEI gratiam impetrarunt, & iustificati gratis pereandem gratiam Legis mandata servarunt. Ita passim S. August. Nec id abnuitt omnino Amesius: ait tamen; *non est hæc tota, neque illa, quam Apostolus intendit, inter Legem & Evangelium differentia*. Nimirum intentionem Apostoli sola Hermeneutica Luthero-Calvinica penetrat! Quæ obijcit, sunt mera principii petitio, & repetitio fidei illius relativæ, iustitiæ imputativæ, &c. Quale demum est hoc argumentum! *Si nihil aliud interest inter Fidem & Legem operum, quam quod Fides addit vires faciendi, tum certè Christi mors & propitiatio non habuit alium usum, quam ut procuraret nobis vires, ut nos faceremus opera legis*. Sequela nulla est. Nam Christi mors non tantum meruit nobis auxilia ad bene operandum & implendam legem, sed etiam, vim Sacramentorum, qua ultra dispositionem susipientis, non ponenti obicem, remissionem peccatorum confert, & gratiam sanctificantem infundit, ac denique omni benedictione cœlesti locupletat. Cajetani interpretationem quod Puritanus ut sinceram prædicet,

hoc ipso facit suspectam, etsi eius Commenta universim supra non rejecissemus. Prænotandum: Iustitiam Legis esse opera iusta, quæ lex faciendæ præscribit; quam iustitiam nusquam Apostolus rejicit ut inutilem, sed potius commendat, Rom. 2. *Factores legis iustificabuntur &c.* Iustitiæ verò ex lege sive in Lege, sunt illa opera, quæ homines faciunt sine gratia Fidei, sola cognitione Legis adjuti; hæc opera non iustificant coram DEO, ideoque Apostolus eam iustitiam (quæ coram hominibus tantum est) rejicit ut inutilem; quam etiam vocat *iustitiam propriam*, opponitque *iustitiæ DEI*. Rom. 10. Amesius. *Distinctio illa neq; in Scripturis (Luthero Calvinica glossa interpolatis) neq; in ratione (Puritanica) fundamentum ullum habet. At cur? Quamvis* inquit, *Apostolus non rejiciat opera iusta, quæ Lex præscribit, tanq. simpliciter inutilia; rejicit tamen à iustificatione coram DEO.* At hoc falsum esse, constat ex verbis Apostoli Rom. 2. recitatis: cuius oppositum pollicetur se infra probaturum. Amesius. 2. *Nihil absurdius fingi potest, quam quod Bell. audet sustinere, Iustitiam fidei esse opera bona facta ex gratia & fide. Iustitia enim Fidei est sine operibus, imputata, in remissionem peccatorum consistens.* Resp. Apud novi Evangelii sectatores facile damus, nihil absurdius fingi posse, quam quod ante Lutherum omnis Ecclesia semper credidit, nempe Iustitiam inhaerentem; Iustificationem secundam, quæ ex iusto fit iustior per bona opera; &c. Nunquid hæc omnia non tantum Contarenius toties ab Amefio laudatus, sed etiam SS. August. & alii Patres expressè docent? Est tamen hic Notanda etiam ambiguitas in eo, quod *Iustitia fidei* dicuntur esse bona opera facta ex gratia: Neq; enim hoc intelligitur de forma iustificante, quæ est à solo DEO infusa cordibus per modum habitus permanentis, & habitualiter ordinat hominem ad suum finem ultimum; sed de actuali exercitio virtutum

Ca
homine iustifi
etiam vocatur
mine generali
cum S. August
arbit. c. 7. &
per opera, qu
ne excludunt
dem præcedun
fiunt. Ames
brahami Rom.
Philip. 3. 2.
SS. Augustinu
prisca aquili
Lutheri Calv
neuticæ subfi
His prænotat
Negatur enim
citur, exclusa
ditur gloriati
operibus per
vires elicitis
cet Apostolus
est, quod DE
per hanc pr
Hoc quippe
dona sunt ac
riam attribu
omnia dirig
signiter ipse
dixit, Bonum
mè 1. Corint
cap. 15. v. 10.
gratia DEI m
Chrys. Greg
arb. sub fin
nicorum do
lit, & fusi
Montoya Tr

homine iustificato, quæ sine dubio in SS. literis etiam vocatur Iustitia, & communiter veniunt nomine generali *Iustitia Christiana*. Prænotandum 3. cum S. August. l. de grat. & lib. arb. c. 7. & l. de lib. arbit. c. 7. & S. Hier. Epist. ad Ctesiph. Apostolum per opera, quæ Fidei opponuntur, & à justificatione excluduntur, intelligere tantum opera quæ Fidem præcedunt, quæque solis viribus lib. arbitrii fiunt. Amesius. Hoc clarè refutatur in persona Abrahami Rom. 4. Galatarum c. 3. & ipsius Apostoli, Philip. 3. 2. Mirum est, id quod tam clarum ait, à SS. Augustino, Hieronymo, cæterisque Ecclesiæ præcæ aquilis non fuisse notatum, sed à novitiis Lutheri Calvinique catulis: nempe almæ Hermeneuticæ subsidio, quâ Quodlibet vident in Quolibet! His prænotatis facile patet solutio Objectionis. Negatur enim Sequela. Vnde cum Rom. 3. 27. dicitur, *exclusa esse gloriatio per legem Fidei*, non excluditur gloriatio omnis, sed ea tantum quæ est ex operibus per solam legis notitiam & liberi arbitrii vires elicitis: nam aliàs 2. Corinth. 10. apertè docet Apostolus, quòd possimus *in Domino gloriari*, hoc est, quòd DEVS gratis nobis fidem inspirarit, & per hanc provexerit ad veniam & opera sancta. Hoc quippe est *in Domino gloriari*; Ei scilicet ejus dona sunt accepta omnia ferendo, illi omnem gloriam attribuendo, & ad eius laudem & gloriam omnia dirigendo; qualiter sanè gloriatus est insigniter ipse Apostolus non modò, cum 2. Tim. 4. 7. dixit, *Bonum certamen certavi &c.* sed multò maxime 1. Corinth. 11. 18. & cap. 12. usque ad 1. 10 & cap. 15. 10. *Plus omnibus laboravi: non autem ego, sed gratia DEI mecum.* Videatur post SS. August. Hier. Chrys. Greg. &c. S. Bernardus lib. de gratia & lib. arb. sub finem, ubi musteum hoc Luthero-Calvinicorum dogma ex verbis Apostoli præclare refellit, & fusissimè ex SS. PP. & ratione Did. Ruiz de Montoya Tr. de Prædestin. Disp. 35. c. 7. & seqq. Ad illud

illud de Abrahamo, Rom. 4. 2. responderetur, loquitur Apostolum conditionatè, si Abraham iustificatus est ex operibus procedentibus non ex gratia Fidei, habuit gloriam, sed non apud DEVM: hinc verò minimè sequitur, absolute excludi opera omnia à justificatione Abrahami, sed ea tantum, quæ si non præcedebant fidem, saltem præcedere poterant, & etiam habitâ Fide ab hac poterant non procedere. Quod infert Amesius, *Ergo excludit Apostolus (juxta nos) illa sola opera, quæ adversarii, contra quos disputat, non poterant includere*; Sic est. Non poterant verè & bene includere: malè verò & falsò cur non possent. Falsum porrò est, quod Kemnitius obtendit, statum quæstionis Epistolæ ad Galatas non fuisse alium, nisi, *utrum opera ex Fide iustificent, an verò sola Fides iustificet*? Veritas est, duplicem ibi tractari quæstionem. 1. specialis, an ceremoniæ legales ad Christianos pertineant, ita ut sine iis salvari nequeant? 2. generalis, an per legem, & vires naturæ possit contingere justificatio sine gratia & fide Iesu Christi? Ad utramque respondet Apostolus negativè. Quæstionem verò illam à Kemnitio confictam nec leviter quidem attingit; quod perspicuum fit ex illis verbis: *Si per legem iustitia, ergo Christus gratis mortuus est: Si ex lege hereditas, ergo non ex promissione: Evacuati estis à Christo, qui in lege iustificamini &c.* Hæc similesque consecutiones firmissimæ sunt, si excludantur à justificatione opera, facta sine Fide & gratia Christi: infirmissimæ verò, si quis per eas rejicere velit opera quæ fiunt ex gratia & Fide. Amesius. *Imò sunt firmissimæ: quia ex natura rei, Christum abnegant, qui iustificationem quarunt in semetipsis, aut operibus suis*: Sed quæro ego contra: Quomodo potest cum ulla veri specie ille dici abnegare Christum, qui Fidem & omnia sua opera bona attribuit gratiæ Christi, & prædefinitioni DEI æternæ?

II. Scriptura passim iustificationem tribuit Fidei
foli

Ca
soli, ceteris omn
missis. Matt. 9. 5.
Certum est ni
contra Fidei ne
aliæ, vel Sacra
tuntur ei pecc. m
salvi facti sum
tum, Eph. 2. 8.
Amesius verbo
pluram nulli a
At nunquid i
fiteretur, se inte
tera quæ pa
sunt, quæ pro
nimis elumbe

III. Grati
cati; quia gra
sint eiudem esse
& 4. & 11. Re
potest accipi,
meritis de co
tuita non exc
ad iustif. ut
gruo; & jux
cari gratis, &
potest accipi
operi facto si
gratuita non
proprie quæ f
Opponit Am
ni ly Grati, C
tur integrè Te
fraus vel stup
aut fraudulen
gruo, quod in
gratia quàm
ex parte fund
utrumque m
fi filii aut a

soli, ceteris omnibus capitibus, vel dispositionibus prætermis-
sis. Matt. 9. 5. Luc. 7. 50. Ioan. 1. 12. & 3. Rom. 5. 1. Ref.
Certum est nihil hinc confici; sicut nihil evincitur
contra Fidei necessitatē ex iis locis, ubi solæ virtutes
aliæ, vel Sacramenta nominantur, ut Luc. 7. remit-
tuntur ei pecc. multa, quia dilexit multum, Rom. 8. spe
salvi facti sumus. Eccl. 2. Timor Domini expellit pecca-
tum, Eph. 2. Mundans eos lavacro aquæ, &c. Opponit
Amesius verba C. Contareni, quibus faretur, Scri-
pturam nulli alteri rei tribuere iustificationem nisi Fidei.
At nunquid idem apertè verbis suprâ recitatis pro-
fiteretur, se intelligere Fidem Charitate formatam? Cæ-
tera quæ parat effugia levioris adhuc momenti
sunt, quæ proin piget hîc exscribere: sunt quippe
nimis elumbes cavilli.

III. *Gratis vel gratiâ iustificari, est sola Fide iustifi-*
cari; quia gratia excludit omnia opera, ne causa secum
sint eiudem effecti, & nominatim iustificationis. Rom. 3.
& 4. & 11. Resp. Particula illa, GRATIS, uno modo
potest accipi, ut opponatur debito ex iustitia, sive
meritis de condigno; & hoc modo iustificatio gra-
tuita non excludit opera, quæ dicantur concurrere
ad iustif. ut dispositiones, vel ut merita de con-
gruo; & juxta hunc modum, non est idem iustifi-
cari gratis, & iustificari ex sola Fide. Altero modo
potest accipi particula GRATIS, ut opponitur
operi facto sine ulla gratia; & hoc modo iustificatio
gratuita non excludit merita absolute, sed merita
proprie quæ sint nobis ex nobis, & non ex DEO.
Opponit Amesius utrique huic modo vel acceptio-
ni ly *Gratis*, C. Toletum in c. 3. ad Rom. Sed si lega-
tur integrè Toletus eâ Annot. 22. mox apparebit vel
fraus vel stupor huius Puritani. Deinde imperitè
aut fraudulenter nugatur, dum ait, *meritum de con-*
gruo, quod in opere mero fundatur, magis repugnare
gratiâ quàm meritum de condigno, quod in promissione
ex parte fundatur, dissimulans præcipuum inter
utrumque meritum discrimen, nempe quòd hoc
sit filii aut amici DEI, illud verò inimici adhuc
DEI.

DEI.

DEI. 3. Manifesta perversio est verborum Apostoli Rom. 4. 16. (ex fide, ut per gratiam) cum hinc inferat Amesius, nihil quod nostrum est posse habere locum in actu iustificandi ex gratia, prater Fidem. iam supra ostensum est, cum ab Apostolo tribuitur iustificatio Fidei Abrahamæ, id non dici de Fide tantum ut assensus vel fiducia est, sed etiam quatenus DEVM diligens, colens, obediens &c. Quamquam, si ly (nihil quod nostrum est,) accipiatur de operibus non supponentibus Fidem, admitti potest ea assertio. Sed aliud intendit. 4. Temerè, imò hæreticè affingit Apostolo, quod II. cc. clarè satis ostendat per gratiam se intelligere gratuitam DEI voluntatem, non gratuitum DEI donum in nobis inhaerens &c. Quis dubitet Apostolum loqui non de æterna prædefinitione, sed de gratuita iustificatione in tempore, qua proposuit DEVS nobis Christum in propitiatorem, vel victimam placantem hominibus DEVM, per fidem sanguinis scilicet passionis ipsius? Facile hic fraudes suas occultat Amesius sub æquivoca & confusa acceptione GRATIÆ, quæ nunc extrinsecam, gratuitamq; DEI voluntatem, nunc donum generale Redemptionis humanæ, nunc auxilium vocationis gratiæ, nunc ipsam iustitiam formalem homini inhaerentem & diffusam in cordibus per Spiritum S. indicat.

IV. Scriptura ubiq; docet, omnes qui credunt iustificari & salvari, Quod quidem non esset infallibiliter verum, nisi sola fides iustificaret. Ioan. 3. ut omnis qui credit in eum, non pereat. Act. 10. remissionem pecc. accipere omnes, qui credunt in eum. Rom. 1. Evangelium virtus DEI est ad salutem omni credenti. 1. Ioan. 5. Omnis qui credit, ex DEO natus est. Resp. 1. ly omnis potest exponi negativè, ut sensus sit, Omnis qui credit iustificatur, i. e. nemo sine fide iustificatur. Amesius. Hæc negativè tantum interpretari, nihil aliud esset, quam illudere DEO. Iuxta hunc igitur Puritanum illussit S. Augustinus DEO, cum lib. de prædest. Sanctorum c. 8. ita exposuit illud, DEVS.

DEVS vult omnia la Omnis) potest ut significet, apertam toti mundus. [Potest quidem omnem speciem s in Lege] Quisquid hominum genera ea facientem nec turea particu dentibus, non re; sed iustifica ra; h. e. Fides se requisita ad finem quod in Scriptura sperat in eum non Omnis qui diligente: Omnis qu ratione: Omnis Obedia: luti æterna. H Spem, aut C sufficere sine gulas istas viri ad salutem, n Aug. Tract. 10 Operibus non sa nec Fides sine O ca possit quis m autem rationem aspectus anei se Ioan. 3. Resp. ratio inter ut enim Scriptur nitatem recu pentis, sicut ad salutem

DEVS vult omnes salvos fieri. Resp. 2. Eadem particula *Omnis* potest referri ad omnia hominum genera, ut significet, Fidem Christi esse viam ad salutem apertam toti mundo, non uni tantum genti. Amelius. [Potest quidem & debet ita referri; sed simul etiam ad omnem speciem specialissimam hominum credentium; sicut in Lege] Quisquis ea fecerit, vivet per ea;] & ad omnia hominum genera, & etiam ad omnem singularem hominem ea facientem necessario debet referri. Resp. Esto, accipiantur ea particula etiam affirmativè de singulis credentibus, non hinc sequitur, solam Fidem iustificare; sed iustificare & salvare tunc, si non desint cetera; h. e. Fides semper ex sua parte salvat, modò cetera requisita adsint. Id ita esse; perspicuum fit ex eo, quod in Scripturis etiam de Spe dicitur: *Omnis qui sperat in eum non confundetur.* Eccles. 2. de dilectione: *Omnis qui diligit, ex DEO natus est.* 1. Ioan. 4. de Humilitate: *Omnis qui se humiliat exaltabitur.* Luc. 18. de Oratione: *Omnis qui petit, accipit.* Luc. 11. & Rom. 10. De Obedientia: *Factus est omnibus obedientibus sibi causa salutis aeternae.* Hebr. 5. Et tamen nemo diceret, solam Spem, aut Orationem, aut Humilitatem, aut alia sufficere sine Fide. Itaque sensus Scripturae est, singulas istas virtutes ex parte sua perducere homines ad salutem, nisi aliunde oriatur defectus. Vnde S. Aug. Tract. 10. in Epist. 10a. Dicunt, *Credo, sed Fides sine Operibus non salvat.* & S. Prosper. *Nec Opera sine Fide, nec Fides sine Operibus iustificat.* Amelius. *Hac Sophistica posset quis miracula aëni serpentis extenuare. Eandem autem rationem Fidei esse ad iustificationem, quae fuit aspectus aëni serpentis ad sanandum, Dominus ipse docet.* 10a. 3. Resp. Non est eadem omnino & univocatio inter utrumque, sed tantum analogica. Neque enim Scriptura quicquam aliud exprimit ad sanitatem recuperandam præter aspectum aëni serpentis, sicut alia quamplura præter Fidem exigit ad salutem animæ. Vnde in similitudine hac simul

simul

simul est magna dissimilitudo, adeoque Amesius sophisticatur.

V. *Quo solo recipitur Evangelium, illud solum iustificat. Sed solâ Fide recipitur Evangelium* Ergo. Resp. Verbum DEI sanat & salvat, sed ut hoc faciat, non satis est ut Fide apprehendatur, nisi etiam Charitate impleatur. Verbum enim DEI non solum offert promissiones, sed etiam imperat opera facienda. Amesius. *Verbum promissionis est, quod iustificat: hoc autem impletur propriè à promittente.* Resp. Falsum assumitur, & eo gratis admissio, nihil contra Nos infertur. Nam sicut promissio de Sapientia infundenda neminem ex fatuo faceret sapientem; ita solâ promissio de salute conferenda non salvat immediate & per se, sed tantum cum impletæ fuerint conditiones à nobis requisitæ.

GERHARDVS hinc præter Amesiana vix aliud profert, quàm antilogias è dictis Bellarmini conflatas, sed adeò sunt pueriles & flaccidæ, ut ex dictis facillè expediri queant. Vnicum exempli gratia libet producere. Ut defendat Lutherum à sacrilega depravatione & assumpto illo Rom. 3. 27. particulæ SOLA, opponit Th. 48. Bellarminum lib. 1. de V. D. c. 10. totis viribus propugnare decretum Conc. Trid. quo Versio vulgata Latina pronunciata est authentica. At in ea pluribus locis insertam extare exclusivam ubi in fontibus non habetur &c. At quis non rideat hanc sive antilogiam, sive obiectionem; cum plerisque omnibus illis in locis à Gerhardo allegatis particulam exclusivam in fontibus non quidem in terminis expressam, sed tamen necessariò implexam ex totius loci sensu ita clarum sit, ut quivis etiam gentilis Philosophus solius rationis naturalis ductu facili cogatur, nihil eâ exclusivam mutari in sensu, sed perspicuè rem ipsam explicari. In assumpto autem illo Lutheri sacrilego aperte hæresin suam stabilire satagebat, quam ipse non obscure fassus est à tem-

à temporibus
tam & ignota
loannes VVolff
gia, qui ante se
acDD. ante Lu
contradicente
hic VVolff

à temporibus Apostolorum in Ecclesia DEI sepul-
tam & ignotam iacuisse. Ridiculus planè est ille
Ioannes VVolframus Lutheranus Præco in Thurin-
gia, qui ante 80. annos, quingentis testimoniis PP.
ac DD. ante Lutherum, tueri hanc Hæresin voluit,
contradicente quamvis Luthero. Videri possit
hic VVolframus prodromus fuisse Quod-
libeticæ Gerhardinæ.

LIBER